

KOMPLETA LERNLIBRO

de la

ESPERANTA STENOGRAFIO

laŭ la

Roller's Tutmonda Sistemo, uzebla por ĉiuj lingvo

Staringita

de

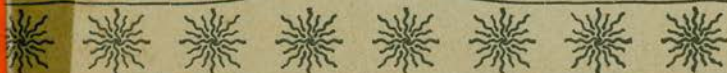
Heinrich Roller.

Motto: Der Wert einer Erfindung bemißt sich einfach danach, wie weit sie der **Gesamtheit** Vorteile zu bieten im Stande ist.

Roller.

Prezo 1 Mark (0,50 Sm).

Eldonita de l' Stenografia Instituto de Heinrich Roller en BERLIN N.
Por la librovendado en Komisio ĉe J. H. Robolsky en LEIPZIG.

Jonos

..

Rephal

o.

o U U M

o o o o

o.

o o o.

Lo 12 [0,50 7].

o o o.

o o o. o o o U. o o o.

1908.

o o o - o o o o o o o - o o o.

Alle Rechte vorbehalten!

All rights reserved!

Tous les droits réservés!

Āiuj rajtoj rezervitaj!

Antaŭparolo.

[Le transire ĝin!]

La stenografio aŭ, mallongskribo atingas sian mallongecon unue kaj precipe per tio, ke ĝi metas anstataŭ la longaj literoj de l'kursivskribo signojn pli mallongajn, pli simplajn; kaj ĝi atingas sian celon des pli perfekte, ju pli mallongaj la signoj mem jam estas, kiujn ĝi uzas.

Kontraŭe al la kursivskribo, kies literoj ofte konsistas el 5-7 strekoj [komparu la skribmanieron de a, m, ktp], la stenografio do metas por ĉiu litero, se ĝi povas, nur unue strekon.

Ni povas uzi la simplan strekon en 2 ĉefaj formoj: kiel suprenlinion kaj kiel subenlinion. La suprenlinio estas la elemento pli delikata, pli etendebla, pli senobatina, dum la subenstreko estas la pli fortika, pli rigida, malfleksebla elemento.

Ankaŭ en la lingvo ni havas 2 ĉefajn elementojn: la vokalon kaj la konsonanton. La vokalo estas la elemento pli mola, pli etendebla, pli likvida, dum la konsonanto estas la pli maldolĉa, pli fortika, pli definitiva. Estas do prava, proni la suprenstrekon por signifi la vokalojn, kaj la subenstrekon por la konsonantoj. Kaj tio farigas en la Roller'a stenografio je ĉiuj lingvoj.

La vokala suprenlinio [senprema streko].

Ni povas skribi la suprenstrekon kun kava
kurvo aŭ akute kaj senflekse, kaj ankau ond-
forme suben aŭ supren. Do ni prenas la for-
mojn kavajn por tiuj sonoj, kiujn ni parolas el
kava buŝo [a, o, u], la akutajn por la sonoj a-
kutaj [e, i, ej] kaj la subenirantajn fleksigojn
por la sonoj unuecaj sed kvazaŭ fleksigantaj
[eŭ, aŭ]; kaj ni kumetas la duoblajn vokalojn,
kiuj ne paroliĝas unice, sed vere diftonge [ie, ea,
io, oi, ktp], el la signoj de iliaj du sonoj. vidu:

e i a o u eŭ aŭ ej aj ee ea ie
ia io iu ae au oi ui

La konsonantoj formiĝas el la subonstreko
[ĉefstreko], kaj oni gajnas la necesan nombron
por modifika do laŭsona. Ni povas fari la ĉef-
strekon rekta kaj fleksa, povas kurvigi ĝian supron
dekstren aŭ maldekstren, povas komenci ĝin
per laĉo aŭ cirkeleta kapo, kaj povas igi ĉiujn
tiujn formojn kun unua, dua kaj tria alteco.
Sed la formoj de la tria alteco uniĝas plej mal-
ofte, tiel ke la konsonantsignoj estas preskaŭ ĉiuj
nur unu aŭ du grade. vidu:

d f t ĝ ĥ n m g k b p v j ĥ
Konsonantoj kiuj havas propran sonon, tiama.

niere ke oni povas ilin sonigi longtompse ankaŭ nomigas duonvokaloj aŭ, neŭtralsonoj: "[miksi-tajsonoj]. Ni formas ilin el cirkloj kaj duoncirkloj:

o o o o o o o o o o
x c r l h s ŝ ĵ ĝ ĉ.

Kunmetitaj konsonantoj plej ofte lasas tiuj ekoni sian kunmetadon, parte ankaŭ ili ricevas signojn iom pli mallongajn:

t t t t t t t t t t
st ŝt sk sp sv gn kn nj nd nt.

k k k k k k k k k k
kt nx mb mp gm sc ŝl fr fl gr gl ktp.

Duobla konsonantoj — se ili ajn okazas, kiel en personnomoj — esprimiĝas per pli fortika skribado, t. e. kvazaŭ du per unu streko, ĉar ili ja ankaŭ en la elparolado ne sonas duope, sed nur pli forte.

Formaj signoj por konsonantoj [ankaŭ finaj konsonantoj] uzigas plej ofte je l' fino de vortradiko [kiel en germana lingvo la fina „b“ krom la „longa“ /], por maloftigi la uzadon de la longaj signoj [triagradaj]. Ankaŭ oni povas fari per ili multopajn vortmallongigojn, kiuj ja estas tre utilaj en ĉiu stenografio.

Vokaloj.

simplaj: duobljaj, sed tamen unusilabaj.

e i a o u eü aü ej aj oj uj

Vokal kunmetaĵoj [dusilabaj].

ee ii ea ie ia io iu ae oi ao ui au

Konsonantoj.

d f t n m g k b p v j ĥ h

r l x c s ŝ ĵ

Konsonantaj kunmetaĵoj.

ĝ ĉ st ŝt sv ŝv sp ŝp sk sc

ŝl ŝn ŝm gv kv gn kn gm sm

nj nd nt no dx rl

Interligado de l' signoj.

Vokalo antaŭ konsonanto. n. e. i. o. u. en ir ar ad ag ol uz

Vokalo post konsonanto. v. k. g. z. de di da do du naŭ ĝaj

Vokalo inter konsonanto. n. e. i. o. u. ben bier ban bona biŝ

No, la vokalo restas ĉiam sama, ĉu antaŭ ĉu post, ĉu inter konsonantoj; nur ĝi devas antaŭ la signoj de l'2^a kaj 3^a alteco, etendiĝi alten, por ligiĝi al ties supron. Vidu:

el ol ol ol ol ol ol ol ol ol ol
nep lip jam dom fum; sep ŝip kaf hom lum

el el ol ol ol ol ol ol ol ol
gem ĉap nom sup lev sap saŭm fajf semajn

el el ol ol ol ol ol ol ol ol
est rest ost post poŝt ŝtoŝ memor fripon simil

el el ol ol ol ol ol ol
okul celi cigar minero

La o je l'vorkomenco devas esti ĵus sub la skriblinio, por alligiĝi kun posta vokalo sur la linio [ĉar ĉiu ja devas komenci sur la linio]. Post vokaloj ĝi stari sur la linio. Same estas pri u, ekz. zigzag. ŝt, zono o.

r kaj l antaŭ konsonantoj.

er er er er er er er er er er
urs urb barb forn film help korp kulp zorg

er er er er er er er er er er
georg morgaŭ murmur baldau kalkul Berlin ŝarlatan
kie r kaj l kunvenas oni provas l'on cir-
kaŭiĝi al r, kiel ĵus montritis.

r kaj l post konsonantoj.

Oni esprimu je la „piedo“ de l'konsonantoj r kaj l en la montrita maniero [sed l sub la skriblinio, ĉar ĝi bezonas pli da spaco.

Anstataŭaj malceĵaj signoj

ekzistas por la jenaj sonoj:

I por la vortkomenco

I por la vortfino

v ŝv sv gv kv

d t k j ĝ ô

Per ili oni malofligas la triagradajn signojnkaj ankaŭ mallongigas la skribon.

La malceĵa d kaj t konsistas ofte nur el plilongigo de iu antaŭa vokalo; ĝi estas d aŭ t suprenstrekitaj. vidu:

laŭ laŭd laŭt ra rad rat i id it nu nud nut

bor bord fald halt fart bad alt aŭd haŭt gut fort cert

Sed oni unu ilin nur je fino de l' vortradiko, se ne plu sekvas pli ol unu finiĝa silabo. Oni do skribu:

ĉ ĉe ĉa ĉi ĉu ĉu ĉe ĉe
patre patra patrina frata fratina betul' bati batali

ĉa ĉa ĉa ĉa ĉa ĉa ĉa ĉa
borda breĉa bretona data farti fatala adori adreso

ĉa ĉa ĉa ĉa
atom adiaŭ ekstra ekstrema

Sammaniere oni povas aligi d kaj t post nekurvaj konsonantoj, kiel subeniranta plilongigo. Vidu:

vd vd vd vd vd vd vd vd
monad mond, monat mont fend bind fond yant

hand hont brand demand defend freunt frukt bapt

ftix Stolemeo autoktona optimist gentil.

La V^a Regulo.

La supreniranta V^a signo [v] povas senpere laŭigi al ajna posta vokalo, tiel ke tiu vokalo komencas sub la linio. Ekzemple:

vaks van vang venki varma vapor vast vek velk

ven vax vendrede venĝ vent vintra vera verda verk

vespere vest viand vidi vilaĝ vin violon virin vis

vitro viv vizaĝ voĉ voj vok vol vort vost ktp

Sammaniere oni rigardu sv, ŝv, kv, gv nur kiel kummetajon el s ŝ k g kaj tiu v^a signo. Ekz:

ŝvarmi sveda svati svisa ŝveli ŝviti kvar kvin

kvietu kverke kvartal kvardio kvid.

Mallongig-maniero

Oni povas ĉiam forlasi la finiĝon o kaj ai [kiel en la jam montritaj ekzemploj]. Sed se oni vere ne povas ĝin, oni metu apostrofon:

vino = iŝ, vin[sen proxiĝoj] = iŝ morgaŭ. O, apenau. ŝ
hodiaŭ = iŝ, preskau = iŝ, kov nau = iŝ

Se la silabo en estas vorto aŭ finiĝo, oni skribu ĝin jene:

en = : e = jen, r = sen, l = kion, l = tion, d = dekstren
 hejmen ion, enfosi.

La N-regulo.

Se en vortradiko unu silabo finas per nn, oni ne bezonas ĝin skribi, sed signifigu ĝin per la suprenmeto de l silabo:

K = konfesi, K = konsento, K = konveni L = instru-
 do G = konstanta, G = kontenta, tr = infanoj, V = inviti
 ... = senkondiĉe K = banko, K = benko G = langoj, G = longa
 ... L = lingvoj, K = danko, L = trinki, V = trinkado, ... =
 senenca, ... = kontraŭ, A = ankaŭ, V = ankoraŭ, T = antaŭ
 V = anstataŭ.

En la kunmetaĵoj mb, mp, mf oni povas ankaŭ signifi la nn per la N-regulo.

em to ep te fr r
 embaraso, emfazo, embusko, empirio, impliki, ambau

e eol eo G en
 amboso, impulsiiva, ambulanco, komfort, kombinio

G G ra th ep
 kompakta, kompleta, simfonio, simpatio, simptomo

En kelkaj vortoj oni povas skribi ĝin por ne interrompi la vorton:

ne = insultoj [anstataŭ ne] ne = insulto, ktp.

Post subenirantaj strekoj kaj post d kaj t oni esprimu, ~~per~~ per s maldekstren alivrita:

L = streko, L = strekas, A = eho, D = ehas, L = instigas, G = pagas

U. = fajfas, G. = respondas, J. = vidas, L. = presidas, H. = rapidas,
 U. = studadas U. = movigadas U. = movigas
 G. = farigas.

Oni skribu ankaŭ: V. = migras, H. = kribras, J. = ankras,
 H. = estras, H. = pentras, H. = afabras, G. = riglas ktp.

En la finoj dis kaj tis oni povas forlasi la
 i. V. = migradis, H. = klopodis, H. = klopodadis, H. =
 evitis, V. = meritis, H. = redetis, H. = rilatis, f. = vidis, G. = viritis
 V. = konfidis.

Laiŭvolaj mallongigoj.

al	v.	jam	e	ne	?
baldaŭ	e.	je	r.	nek	?
ĉar	o.	ĵus	~	nur	?
ĉi	o.	kaj	\	per	l.
ĉirkaŭ	o.	ke	\	por	o.
ĉu	~	kelk(e)	v.	plej	l.
de	'	krom	?	[pleja]	l.
dum	h.	kun	~	povi	l.
estas	v.	krankam	v.	sed	?
estis	~	la	.	sup	~
estos	~	laiŭ	e	super, super	o.
for	l.	mal	l.	sur	o.
ĝis	s.	malgraŭ	J	tamen	l.
grand(a)	f.	mem	h.	trans	l.
inter	o.	multe	J	unu	~
		ktp	J		

1995/14083

Renschler

Durch **Heinrich Roller's** Stenografisches Institut in **Wilhelmshagen** (Mark) — vom 2. Oktober 1908 an in **Berlin-N.** — ist zu beziehen:

I. Lehrmittel.

Deutscher Lehrgang der Roller'schen Welt-Kurzschrift	M. 1,20
Liniiertes Schreibübungsheft mit stenogr. Vorschriften	„ 0,50
Lese- und Schreib- Übungen mit Übersetzungen (Schlüssel)	„ 1,—
Stenogr. Lesebogen mit Schiller'schen Gedichten	„ 0,30
Vollständige stenogr. Lehrmittel , (obige 4 Schriften umfassend)	„ 3,—
Kleiner Leitfaden der Rollerschen Stenografie	„ 0,10
Czechischer Entwurf von Klátecki	„ 0,50
Czechischer Lehrgang von Chmel	„ 1,—
Englischer Lehrgang, 4. Auflage	„ 2,—
Französischer Lehrgang	„ 1,—
Italienischer Lehrgang „Tutti Stenografi“	„ 1,10
Lettischer Lehrgang „Runuraksts“	„ 2,20
Polnischer Lehrgang	„ 2,—
Portugiesischer Lehrgang	„ 1,—
Russischer Lehrgang von Otto Peterson	„ 4,—
Schwedischer Lehrgang (auch für dänisch und norwegisch)	„ 1,—
Spanische Anwendung	„ 0,50
Volapük-Lehrgang	„ 0,30
Zahlen-Stenografie international, von H. Beckmann	„ 0,50
Zahlen-Kurzschrift mittelst arabischer Ziffern von H. Beckmann	„ 0,20

II. Werbeschriften u. Kritiken.

Rollers Weltkurzschrift, eine Schriftvergleichung zwischen Gabelsberger, Roller und Stolze-Schrey (mit Rollers Bild) à Blatt	M. 0,10
Rollersche Stenografie, Werbeschrift mit „Einblick“	„ 0,10
Über den Nutzen der Stenografie. Vortrag von Roller, mit: Welches Kurzschriftsystem ist als das beste anzuerkennen? u.: Erfahrungen mit der Rollerschen Stenografie an Volksschülern	„ 0,20
Kurzschrift von K. Sack	„ 0,10
Rollersche Stenografie von 1875 — 1900	„ 1,00
Symbol oder Vokal? Die Vorzüge der Rollerschen Stenografie vor allen anderen	„ 0,10
Die Rollersche Stenografie ist die kürzeste!	„ 0,10
Urteile über das Rollersche System	„ 0,30
Schule und Stenografie, ein Vortrag über die Frage: Welche Stellung hat die Pädagogik der Stenografie und ihren Systemen gegenüber einzunehmen? Von Dr. W. A. Lay, Seminarlehrer	„ 0,50
Natürliche Ansprüche an ein Stenografie-System , von H. Busse	„ 0,25
Die Hauptmängel der Gabelsbergerschen Kurzschrift	„ 0,10
Roller oder Stolze? Eine wissenschaftliche Vergleichung in Bezug auf Leistungsfähigkeit	„ 0,20
Zur Kritik des Einigungssystems Stolze-Schrey , von Dr. Brann	„ 0,15
Die „Logik“ bei Stolze-Schrey	„ 0,05
Kritik der Stenotachygrafie , von H. Busse	„ 0,20
Scheithauers Reklamen im Lichte der Wahrheit , von F. Böttger	„ 0,10
Kritische Beleuchtung der „Nationalstenografie“ , von A. Daniel	„ 0,65
Die National-Stenografie, kritisch beleuchtet von H. Busse	„ 0,20
Die Trugschlüsse der Herren von Kunowski , von Dr. Brann	„ 0,15